

# Stanisław Chwila, Adam Skrzypiec, Stanisław Szymecki

---

## Program kursu wstępnego w seminariach duchownych

---

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 6, 301-308

---

1973

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach  
dozwolonego użytku.

KS. STANISŁAW CHWILA — KS. ADAM SKRZYPIEC —  
KS. STANISŁAW SZYMECKI

## PROGRAM KURSU WSTĘPNEGO W SEMINARIACH DUCHOWNYCH

Przed rozpoczęciem studiów seminaryjnych organizowany jest dla zgłaszających się do seminarium tzw. kurs wstępny, trwający od 2—3 tygodni. Odbywa się on w seminarium przed przyjazdem innych alumnów z wakacji letnich. Grupą alumnów kursu wstępnego zajmują się z urzędu: rektor, ojciec duchowny i opiekun kursowy<sup>1</sup>, wykłady prowadzą dobrani profesorowie.

W programie kursu wstępnego należy uwzględnić formację duchową i intelektualną oraz problemy wychowawcze i bezpośrednie przygotowanie do życia seminaryjnego.

Formacją duchową zajmuje się ojciec duchowny, przekazując najbardziej podstawowe prawdy życia duchowego i wdrażając w zasadnicze praktyki modlitewne.

Na formację intelektualną składają się: propedeutyka teologii, teologia biblijna oraz podstawowe wiadomości z liturgii. Kandydat oswaja się także z warsztatem i metodą pracy: biblioteką, czytelnią, własną kartoteką itd.

Stroną wychowawczą zajmują się rektor i opiekun kursowy. Program pracy wychowawczej uwzględnia takie zagadnienia, jak: obowiązujący regulamin, kultura życia, umiejętność współżycia we wspólnocie seminaryjnej, prawidłowe korzystanie z wszelkich środków przekazu społecznego, odpowiednia postawa wobec przełożonych itp.

Niniejszy program podaje zręby wykładów i zajęć kursu wstępnego. Każde wyższe seminarium duchowne uwzględniając ten program, dostosowuje go do własnych możliwości.

### I PROGRAM WYCHOWAWCZY

#### 1. Cel wychowania seminaryjnego

Od samego początku trzeba jasno przedstawić charakter i cel wychowania seminaryjnego. Kandydat do kapłaństwa wybiera specyficzną drogę i posługuje się środkami prowadzącymi do osiągnięcia świętości w życiu i posłudze kapłańskiej. Cel pasterski, postulowany przez *Dekret o formacji kapłanów*, wymaga całkowitego zaangażowania się kandydata, który powinien wszystko podporządkować wymogom doskonałości ewangelicznej i uznawać prymat Boga w swoim życiu i działaniu<sup>2</sup>.

<sup>1</sup> W braku opiekuna kursowego — wicerektor lub prefekt.

<sup>2</sup> Dekret *Optatam Totius*, 4.

Ogólnego przedstawienia całokształtu zajęć seminaryjnych oraz czasu ich trwania powinien dokonać rektor.

## 2. Formy wychowania

### A. Ojciec duchowny (zakres wewnętrzny)

#### 1. Uwagi wstępne

W związku z położeniem — podczas kursu wstępnego — głównego akcentu nie tyle na naukę, wykłady, ile na formację duchową, uwypukla się szczególnie rola i zadanie ojca duchownego. Chociaż nad tą formacją winni współpracować wszyscy przełożeni, a wśród nich zwłaszcza opiekun kursu, wydaje się *rzeczą konieczną*, by przede wszystkim ojciec duchowny miał bliski i bardzo częsty kontakt z wstępującymi do seminarium.

Nie należy zapominać, że profil religijny, duchowny i charakterologiczny współczesnego kandydata do seminarium jest ogromnie zróżnicowany. Obok kandydatów, którzy będą przejawiać jakiś tylko „bliższej nieokreślony idealizm”, znajdują się zawsze i tacy — i kto wie, czy nie są oni liczniejsi — którzy będą odznaczać się głębszą świadomością religijną oraz poważnym wyrobieniem duchowym. Ale nawet i ci z „nieokreślonym bliżej idealizmem”, decydując się na krok wstąpienia do seminarium, czynią to przeważnie ze świadomością i przekonaniem, że odtąd będą musieli wejść na drogę większej „pobożności”. W każdym razie wydaje się, że ogromna większość spodziewa się przede wszystkim klimatu sprzyjającego ich przeformowaniu duchowemu. Stąd należy przypuszczać, iż praca ojca duchownego spotyka się ze strony kandydatów raczej ze zrozumieniem i przychylnością. Chociaż spotykają się z szeregiem nowych i być może nawet niezrozumiałych spraw, to przecież będą one nawiązywać do ich decyzji. Dlatego praca ojca duchownego może się w dużej mierze przyczynić do złagodzenia przeskoku, jakiego kandydaci muszą i chcą dokonać z ich dotychczasowego życia świeckiego w nurt życia powołanego do kapłaństwa.

#### 2. Program pracy

Praca ta obejmuje:

- 1) Zapoznanie się z kandydatami („teoretyczne”) na podstawie akt personalnych.
- 2) Wykłady w liczbie 15—20.
- 3) Spotkania podczas tzw. ćwiczeń duchownych.
- 4) Rekolekcje.

**P o z n a n i e k a n d y d a t ó w.** Zanim ojciec duchowny spotka się z kandydatami na zajęciach, stara się ich poznać „teoretycznie”. W tym celu dostarcza się mu fotografię kandydata oraz dane personalne: nazwisko i imię; datę i miejsce urodzenia; miejsce zamieszkania (przynależność do parafii); imiona, wiek, wykształcenie i zawód rodziców; ilość, płeć, wiek, wykształcenie, stan, zawód rodzeństwa; świadectwo dojrzałości oraz szkołę, w jakiej je uzyskano. Następnie, z udostępnionych mu akt personalnych (ankieta ks. proboszcza, świadectwo moralności katechety, świadectwo lekarskie), ojciec duchowny zapoznaje się bliżej z środowiskiem domowym alumna, z jego dotychczasowymi kontaktami z duchowieństwem parafialnym, z katechetą, z niektórymi praktykami i zainteresowaniami religijnymi (rekolekcje, lektura).

**W y k ł a d y.** Spotkania ojca duchownego z alumnami na wykładach wprowadzających w zagadnienia życia wewnętrznego w liczbie 15—20, dają mu wiele możliwości do omówienia i wyjaśnienia najbardziej elementarnych i palących problemów nurtujących współczesnego młodzieńca. Wdrażając go stopniowo w atmosferę życia seminaryjnego, ojciec duchowny porusza najpierw takie tematy, jak zagadnienie wstępnej decyzji kandydata, wymagającej coraz większej krystalizacji i stopniowego dojrzwania. W związku z tym wykazuje

różnicę zachodzącą pomiędzy dotychczasowym stylem życia w środowisku laickim, wzgl. tradycyjnie religijnym z zadaniami, jakie czekają kandydata w seminarium. Z nich — do najważniejszych, istotnych — należy wejście w nurt autentycznej religijności, nawiązywanie coraz pełniejszego osobowego kontaktu z Bogiem. Wskazuje ogólnie drogę prowadzącą do tego: rozwój życia modlitwy i pracy nad sobą, które łączą się z duchem ofiary i umiejętnością rezygnacji.

Tym ogólnym zagadnieniom wstępnym można poświęcić dwa wykłady. W dwu następnych ojciec duchowny przedstawia alumnom rolę, jaka przypada jemu samemu na drodze ich wewnętrznego urobienia. A więc: teologiczne i psychologiczne uzasadnienie potrzeby tzw. kierownictwa duchowego, rolę i zadania zakresu wewnętrznego, gotowość do przyjacielskiej współpracy z alumnem na drodze jego duchowego postępu, postulat wzajemnego zaufania, który jednak nie jest czymś danym z góry, czymś, co można narzucić, lecz owocem dłuższego procesu coraz lepszego poznania się i wzajemnej współpracy. Wreszcie ojciec duchowny przedstawia konkretny plan swej pracy.

Z kolei przechodzi do omówienia podstawowych prawd religijnych. Zagadnieniom tym poświęca także wiele miejsca propedeutyka teologii, liturgika oraz teologia biblijna — dyscypliny przewidziane w planie kursu wstępnego — stąd na ten temat wystarczy kilka wykładów zwłaszcza iż do prawd tych będzie się stale powracać we wszystkich ćwiczeniach duchowych.

Tak więc resztę wykładów — około 10 — przeznaczają się na dokładne już przedstawienie całości kształtu zagadnienia modlitwy i przygotowanie w ten sposób alumnow przed wszystkim do modlitwy wewnętrznej.

**Ćwiczenia duchowne.** Ojciec duchowny kieruje osobiście wszystkimi wspólnymi spotkaniami alumnow z Bogiem, łącznie z liturgią poranną. W ten sposób wdraża praktycznie we wszystkie „ćwiczenia” duchowne, których tematyka — jak wspomniano — dotyczy podstawowych prawd religijnych. Przeprowadza także osobiście czytanie duchowne i Pisma świętego, codziennie wieczorem przygotowuje do rannej medytacji, którą też następnego dnia przeprowadza z alumnami.

**Rekolekcje.** Kurs wstępny kończy się trzydniowymi rekolekcjami. Konferencje głosi ojciec duchowny w odrębnym miejscu (kaplica II, oratorium, salka). To samo dotyczy czytania Pisma św. i lektury duchownej. Pozostałe ćwiczenia duchowne, rekolekcyjne, liturgia poranna i wieczorna oraz nabożeństwa, są wspólne ze starszymi rocznikami, odprawiającymi w tym czasie swoje rekolekcje u progu nowego roku seminaryjnego.

Tematyka konferencji rekolekcyjnych (13) obejmuje całościowo problematykę powołania kapłańskiego. Jest oczywiście podana w sposób skondensowany. Chodzi o to, by „najmłodszy” mieli od samego początku jasny obraz wszystkiego, co dotyczy powołania chrześcijańskiego, a w następstwie także powołania na kapłana Chrystusowego. Do tej tematyki powraca się od czasu do czasu w okresie pierwszego roku w osobnych wykładach czy konferencjach.

### 3. Uwagi praktyczne

1. Po teoretycznym zapoznaniu się — na podstawie akt personalnych — z profilem kandydata, ojciec duchowny w podejściu do niego nie powinien sugerować się uzyskanymi informacjami.

2. Wykłady nie mają charakteru czysto teoretycznego czy naukowego. Są wygłaszane raczej w formie konferencji, podczas których jest miejsce i czas na dialog ze słuchaczami. Każdy wykład prowadzi do konkretnego wniosku, który następnie — w ostatnich 15 minutach — poddaje się dyskusji celem zorientowania się, czy problem został uchwycony, czy też wymaga uzupełnienia lub dodatkowego wyjaśnienia. Do dyskusji „prowokuje” ojciec duchowny, zadając odpowiednie i konkretne pytania.

3. Spotkania z Bogiem na tzw. ćwiczeniach duchownych przybierają w okresie wstępnej formacji duchowej raczej formę praktycznego i stopniowego za-

poznania kandydatów z charakterem danego „ćwiczenia”, z jego celem i sposobem odprawiania. Toteż ojciec duchowny ciągle wyjaśnia na nowo, uzupełnia i pogłębia oraz praktycznie przeprowadza poszczególne ćwiczenia duchowne.

Komentarze podczas lektury duchownej czy Pisma św. (odpowiednio dobrane: Ewangelia lub np. Jean Claude Barreau: *Dobra Nowina*) nawiązują również do istotnych problemów religijnych omówionych na wykładach.

Podczas konferencji wieczornych, będących zarazem przygotowaniem do medytacji, prowadzi się alumnów tematycznie tak, by harmonijnie łączyli swe życie wewnętrzne z pracą nad nabywaniem zdrowej, coraz bardziej dojrzałej postawy ludzkiej, nad realizowaniem pełnego człowieczeństwa w warunkach seminaryjnej wspólnoty. Stąd od początku kładzie się bardzo silny nacisk na wzajemne współzycie w duchu braterstwa i miłości, które powinny być wyrazem szerszej woli alumnów poświęcenia się Bogu, Kościołowi i bliźnim.

## B. Przełożeni (zakres zewnętrzny)

### 1. Przełożeni i profesorowie

Obowiązki wychowawcze i naukowe wypełniają powołani do tego moderatorzy i profesorowie, od których zależy formacja alumnów<sup>3</sup>.

Rektor omówi rolę wychowawczą i zakres pracy poszczególnych przełożonych: rektora, wicerektora, ojca duchownego, prefekta studiów, prefektów, prokuratora, bibliotekarza oraz profesorów. Rektor i inni wychowawcy winni także nawiązywać w swoim zakresie pracy do życia ascetycznego chrześcijanina i kapłana, jak również winni od czasu do czasu brać udział we wspólnych ćwiczeniach duchownych z alumnami, odprawiać Mszę św., czy inne nabożeństwa, być z nimi na nawiedzeniu Najśw. Sakramentu i na wspólnych modlitwach.

Wychowawcy w porozumieniu z profesorami przedstawiają alumnom potrzebę studiów filozoficzno-teologicznych i ich wartość. Przełożeni i profesorowie w pierwszym kontakcie z alumnami stwierdzają ich stan wiedzy, a później zadbają o uzupełnienie zauważonych braków z dziedziny humanistycznej i przyrodniczej. Omówią najnowsze *Ratio Studiorum*, informując o poszczególnych dyscyplinach, wskażą na potrzebę właściwego wykorzystania czasu na naukę i na możliwości zdobycia głębokiej i wszechstronnej wiedzy w seminarium.

### 2. Regulamin seminaryjny

Trzeba omówić szczegółowo regulamin normujący życie wspólnoty seminaryjnej, a będący ważnym czynnikiem wychowawczym. Należy następnie uzasadnić potrzebę i korzyści regulaminu: „Karność życia seminaryjnego należy uważać nie tylko za skuteczną podporę wspólnego życia i miłości, lecz za niezbędną część całego wychowania, dla zdobycia panowania nad sobą, gruntownej dojrzałości osobistej i dla wyrobienia innych dyspozycji duchowych, które wielce pomagają do skoordynowania i owocnej działalności Kościoła. Niech jednak zaprawianie w karności będzie tego rodzaju, aby jej owocem była wewnętrzna podatność alumnów na poddawanie się władzy przełożonych z głębokiego przekonania, czyli z wymogów sumienia i z pobudek nadprzyrodzonych<sup>4</sup>. W konsekwencji należy zwrócić uwagę na odpowiedzialność za powołanie własne i kolegów oraz za seminarium, czemu służy właściwe zrozumienie i przestrzeganie regulaminu seminaryjnego.

Należy także omówić ducha i atmosferę życia seminaryjnego, by uniknąć legalizmu, a położyć nacisk na miłość, radość i zaufanie oraz na całkowite zaangażowanie się w życie seminaryjne. Regulamin — na początku życia seminaryjnego — nie powinien stwarzać dużego przeskoku ze swobody przedseminaryjnej do rygorów życia w seminarium. Należałoby tak ustawić pierwsze wymagania, by nie stwarzać atmosfery lęku, wojskowego „drylu” itp. Nie tyle należy mówić o karności, ile raczej łagodnie ją wprowadzać.

<sup>3</sup> Dekret *Optatam Totius*, 5.

<sup>4</sup> Dekret *Optatam Totius*, 11.

### 3. *Kultura w życiu osobistym*<sup>5</sup>

Z tego zakresu omawiamy zarówno sprawy dotyczące higieny osobistej i dbałości o swój wygląd, jak również troskę o porządek i czystość w domu oraz zasady zachowania — w kontaktach z ludźmi, przy stole, przy okazji różnych zdarzeń w życiu jednostki, rodziny lub innej wspólnoty.

### 4. *Stosunek do zwierzchników, przełożonych i profesorów*

Kapłan nie jest „samotną wyspą”, nie żyje w odizolowaniu od świata zewnętrznego. Przez sakrament kapłaństwa prezbiterzy wchodzą w wielorakie powiązania. Wiąza się z Ojcem św., biskupem diecezji, kapłanami, wiernymi i w ogóle z ludźmi. Trzeba omówić stosunek do Ojca św., do biskupa<sup>6</sup>, do przełożonych i profesorów i położyć nacisk na postawę miłości, czci, zaufania i posłuszeństwa. Gdyby alumni czuli się w czymkolwiek pokrzywdzeni, winni sprawę przedłożyć opiekunowi, by nie było pokątnych szemrań i krytyk. We wszystkich trudnościach winni zwracać się do przełożonych z wielką otwartością.

Trzeba zachęcić uczniów do przeprowadzania szczerych rozmów z rektorem i opiekunem, przynajmniej dwa razy w roku; z ojcem duchownym w sprawach życia wewnętrznego; z wicrektorem w sprawach związanych z porządkiem życia seminaryjnego; z prefektem studiów — w sprawach związanych z wykładami; z ks. prokuratorem — w dziedzinie gospodarczej.

We wszystkich wypadkach powinni uczni kierować się troską o dobro całej wspólnoty oraz szczerością i zaufaniem.

### 5. *Życie wspólne w seminarium*

Należy zwrócić uwagę na cnoty społeczne, które są niezbędne w życiu człowieka, a szczególnie w duszpasterstwie: delikatność, uprzejmość, nienarzucanie się swoją osobą, niewtrącanie się bez potrzeby w cudze sprawy, dyskrecja w pytaniach i sądach, nieprzerywanie wypowiedzi rozmówcy, spokojne słuchanie cudzego zdania i uszanowanie go. Alumni winni okazywać sobie wzajemną pomoc i współczucie, unikać partykularyzmu, strzec się obmów, wyśmiewań, złośliwych lub niezdrowych żartów, wyrabiać w sobie ducha braterstwa. Powinni praktykować braterskie upomnienie oraz dobrze pojętą solidarność. Wzajemna pomoc w nauce winna okazywać się: przez pomoc słabszemu koledze, przez nieprzeszkadzanie podczas *silentium*, przez tworzenie zespołów naukowych. Powstają również zespoły kulturalne, rozrywkowe, religijne.

Urzędy seminaryjne: dla sprawnego działania w zespole seminaryjnym i w celu wprowadzenia uczniów w pracę duszpasterską, powierzane są im urzędy. Koledzy winni się podporządkować ich rozporządzeniom, nie mogą robić im trudności, ale spełniać sumiennie to, co im polecą. Trzeba zapoznać uczestników kursu wstępnego z zakresem urzędów seminaryjnych.

Pracownicy seminaryjni: trzeba zwrócić uwagę na okazywanie człowiekowi pracy szacunku oraz na docenianie jego wysiłku, na nieprzysparzanie pracownikom trudu przez lekceważenie porządku lub szukanie wygod. Trzeba omówić właściwe odnoszenie się do pracujących w seminarium siostr zakonnych — obowiązek wdzięczności i szacunku, jako osobom poświęconym Bogu.

### 6. *Troska o wspólne dobro materialne*

Mocno należy podkreślić następujące praktyczne sprawy: szanowanie własności seminaryjnej, należyte obchodzenie się z używanymi sprzętami i urządzeniami, naprawienie spowodowanych szkód, zgłaszanie szkód przełożonemu, kierowanie się duchem oszczędności (np. nie świecić światła bez potrzeby, dokładnie zakręcać kurki wodociągowe, nie zanieczyszczać urządzeń sanitarnych przez wrzucanie odpadków jedzenia lub śmieci). Trzeba położyć nacisk na szcze-

<sup>5</sup> *Problemy* kultury osobistej trzeba będzie nadal omawiać przez cały rok.

<sup>6</sup> Byłoby wskazane zorganizowanie spotkania z ks. bpem Ordynariuszem w czasie trwania kursu wstępnego.

gólną troskę, jaką winni alumni otaczać bibliotekę, by korzystając z niej, nie niszczyli książek.

7. *Korzystanie ze środków masowego przekazu (prasa, radio, telewizja, teatr, kino)*

Korzystanie z tych środków ma dać wyraz przyrodzonemu uzdolnieniu człowieka w dążeniu do poznania i doskonalenia siebie i świata. Alumni winni nabyć takiej umiejętności korzystania z tych dóbr, by nie przekładali ich ponad zajęcia obowiązkowe, by wybierali pozycje najbardziej wartościowe informując się uprzednio o ich wartości, a następnie, by przedyskutowali odebrany program. Chodzi też o to, by umieli ohotnie zrezygnować nawet z wartościowych pozycji — w duchu umartwienia, czy z motywu nadprzyrodzonego, wyrabiając w sobie umiar i roztropność.

8. *Przebywanie alumnów poza seminarium*<sup>7</sup>

W czasie kursu wstępnego lub później, przed wyjazdem na wakacje, trzeba omówić wspólne wyjazdy alumnów na ferie świąteczne i wakacyjne oraz wyjazdy okolicznościowe (pogrzeb w rodzinie, ślub itp.). Zwrócić trzeba uwagę na stosunek do księży parafialnych, na konieczność interesowania się zagadnieniami duszpasterskimi, na obowiązek dawania świadectwa swoim życiem, na wierność obowiązkom kleryka i ułożenie sobie własnego regulaminu.

## II FORMACJA INTELEKTUALNA

### 1. Uwagi wstępne

1. Ponieważ studia filozoficzno-teologiczne stanowią ogromny przeskok w stosunku do nauki pobieranej w szkołach średnich, zwłaszcza w technikach — tak pod względem przedmiotów wykładanych jak i stosowanej metody — jest rzeczą konieczną, by poświęcić parę wykładów omówieniu tych różnic oraz przedstawieniu nowych przedmiotów i nowych metod pracy, obowiązujących w czasie nauczania seminaryjnego<sup>8</sup>.

2. Zwrócić trzeba przede wszystkim uwagę na aktywną postawę i współpracę z wykładowcami w przyswajaniu sobie wiedzy filozoficzno-teologicznej<sup>9</sup>.

3. Należy też wyjaśnić, że wykłady profesorów muszą być uzupełniane lekturą i pogłębiane osobistą pracą w czasie studium.

4. Wiadomości religijne kandydata do seminarium są zazwyczaj nikłe i płytkie, kultura zaś filozoficzno-teologiczna praktycznie nie istnieje. Trzeba więc zacząć od bardzo podstawowych zagadnień, które nie będą wstępem do teologii, ale wprowadzą alumnów kursu wstępnego w pewien całokształt zagadnień teologiczno-filozoficznych.

5. Nie można traktować kursu wstępnego jako wiedzy teologicznej według taryfy ulgowej. Pamiętać trzeba, że wykłady tego kursu powinny być na poziomie nauczania w wyższej uczelni.

6. Jest rzeczą konieczną, by wykładowcy przedmiotów filozoficzno-teologicznych starali się o zharmonizowanie programu dydaktycznego z programem wychowawczym i formacją duchową, które odbywają się równolegle w czasie kursu wstępnego. Chodzi o jednolitość wychowawczo-dydaktyczną.

7. W okresie kursu wstępnego należy zapoznać alumna z najbardziej elementarnymi i zasadniczymi pojęciami i prawdami objawienia Chrystusowego

<sup>7</sup> Dla uniknięcia przeładowania kursu wstępnego, można zagadnienie poruszone w tym punkcie przenieść na czas późniejszy.

<sup>8</sup> Można ewentualnie wprowadzić parę wykładów o metodzie uczenia się. Należy też objaśnić regulamin biblioteki i czytelnii.

<sup>9</sup> Można ewentualnie uwzględnić potrzebę szerszego wprowadzenia do filozofii.

oraz oswoić go z myśleniem teologicznym, które jest myśleniem na płaszczyźnie zarówno naukowej, jak i nadprzyrodzonej.

8. Chodzi też o zbliżenie do Osoby Chrystusa (zwłaszcza przez wykłady teologii biblijnej). Wykładowcy kursu wstępnego powinni nawiązać do Osoby Chrystusa powołującego do kapłaństwa i wykazać, że Chrystus wiedzy teologicznej jak i Chrystus Ewangelii to ten sam Chrystus, który powołuje do kapłaństwa w Kościele.

9. Stwierdza się, że kandydaci do seminarium są wprawdzie wierzący, ale ich myślenie i postępowanie wypływa w bardzo małej mierze z ich wiary. Trzeba więc uwzględnić we wszystkich wykładach konieczność podbudowania i pogłębiania wiary oraz nauczyć nadprzyrodzonego podejścia do rzeczywistości.

10. W wykładach kursu wstępnego konieczne jest stosowanie dialogu i dyskusji, by wyłowić te problemy i zagadnienia, które najbardziej nurtują duszę kandydata do seminarium duchownego.

## 2. Program propedeutyki

1. Sens studiów filozofii i teologii w wyższym seminarium. — 2. Relacja między nauką a objawieniem, wiedzą a wiarą. — 3. Istnienie Boga — 4. Pojęcie objawienia. — 5. Kryteria objawienia (cud). — 6. Wypełnienie objawienia w Chrystusie. — 7. Urzeczywistnienie misji Chrystusa w Kościele. — 8. Kościół (wg *Lumen gentium*). — 9. Człowiek. — 10. Łaska. — 11. Religia.

U w a g a: Wyżej podane zagadnienia stanowią pewną całość. Wykładowca uwypukli te, które jego zdaniem są najbardziej aktualne dla alumnów kursu wstępnego. Wykłady propedeutyki kursu wstępnego powinny także stanowić pewną ciągłość z programem propedeutyki na I roku.

## 3. Zagadnienia z teologii **biblijnej**

### 1. Uwagi ogólne

Kandydat do seminarium posiada przeważnie bardzo nikłą znajomość Pisma św. W seminarium jednak życie ascetyczne, wiedza teologiczna i liturgia wymagają umiejętności posługiwania się Pismem św. Dlatego na kursie wstępnym konieczne są wykłady z tej dziedziny. Trzeba więc od razu wprowadzić w problematykę biblijną, dając niezbędne objaśnienia do tych ksiąg, które będą najczęściej używane, np. Psalmi, a przede wszystkim Ewangelie. Słuszne wydaje się podanie ogólnego planu wykładów z Pisma św. na przestrzeni wszystkich lat seminaryjnych.

Ważniejszą jednak od wskazówek technicznych jest teologia biblijna, w której należy przede wszystkim wyłożyć plan zbawienia w sposób skrócony, ale całościowy.

Ponad wszystko trzeba ukazać Osobę Chrystusa, który jest szczytem i wypełnieniem dziejów Zbawienia.

### 2. Zagadnienia

a) Czym jest Pismo św. dla chrześcijanina? (Objawienie, tradycja, urząd nauczycielski, natchnienie). — b) Jak czytać Pismo św? — c) Relacje wykładów Pisma św. z wykładami innych przedmiotów. — d) Rodzaje literackie (historia święta i historia świecka). — e) Chrystus w historii Zbawienia.

## 4. Wstęp do liturgii

### 1. Uwagi ogólne

W seminarium alumn codziennie bierze udział w liturgii. Chodzi o to, by od samego początku rozumiał jej sens i bogactwo dla własnego życia, jak też dla życia wspólnoty seminaryjnej. Liturgika stanowi pewną więź łączącą do-



gmatykę, teologię moralną i pastoralną. Na podkreślenie zasługuje fakt, że liturgia może się przyczynić do osiągnięcia integracji kleryka „rozszarpywanego” różnymi dyscyplinami.

Kandydat powinien przyswoić sobie odpowiednią postawę sakralną w czasie sprawowania liturgii (klękanie, żegnanie się itp.). Liturgia bowiem jest sprawowana jako czynność wewnętrzna, a zarazem zewnętrzna. Wzbogaca ona życie przyszłego sługi ołtarza pod różnymi względami, tak naukowymi i duchowymi, jak też ludzkimi.

## 2. Zagadnienia

a) Pojęcie liturgii i jej rola w życiu chrześcijanina. — b) Rola liturgii w życiu seminaryjnym. — c) Niedziela jako dzień święty. — d) Ofiara Mszy św. jako centrum życia duchowego. — e) Służba przy ołtarzu.

## III UWAGI KORCOWE

### I. Inne zajęcia

1. W ramach przygotowania liturgicznego zaleca się urządzenie kilku lekcji śpiewu.

2. Wypada także wyłożyć od początku rozdział prawa kanonicznego o przeszkodach do kapłaństwa.

3. Wskazana jest indywidualna rozmowa z każdym kandydatem (ks. rektor wzgl. opiekun kursowy).

4. Trzeba przeprowadzić badania lekarskie (i ewentualnie psychologiczne) i założyć odpowiednie kartoteki.

5. Kurs wstępny może być zakończony egzaminem wzgl. kolokwium.

**U w a g a:** Po zapoznaniu z gmachem seminaryjnym i jego urządzeniami powinni kandydaci zwiedzać również miasto i okolicę oraz najważniejsze i najciekawsze obiekty.<sup>10</sup>

### II. Rozkład zajęć

#### 1. Wykłady

Dla kursu trwającego trzy tygodnie przewiduje się około 80 jednostek wykładowych, które można podzielić według następującej ilości godzin:

Przedmiot	Ilość godzin
Propedeutyka	20
Wprowadzenie do życia ascetycznego	15
Sprawy wychowawcze, wprowadzenie do życia seminaryjnego	15
Liturgia	10
Teologia biblijna	10
Inne zajęcia	10

#### 2. Porządek dnia

Wykłady powinny mieć miejsce do południa, a popołudnie trzeba pozostawić na studium<sup>11</sup>. Porządek dnia powinien być mniej więcej ten sam, co w ciągu roku seminaryjnego.

<sup>10</sup> Można w krótkim zarysie przedstawić historię seminarium, w którym kandydaci będą żyli i nawiązać do istniejącej tradycji seminaryjnej.

<sup>11</sup> Byłoby celowe odpowiednio wprowadzenie do studium popołudniowego i udzielenie wskazówek dotyczących pracy samodzielnej.